FAMILIE-/ARVERET – OMPRØVEN I AUGUST 2009

Opgave 1

I 1975 møder Pia den argentinske Carlos, og de forelsker sig. Parret bliver forlovet i 1976. Pias forældre overtaler Pia til at kræve særeje i ægteskabet. Der oprettes en formgyldig ægtepagt herom, og parret gifter sig i 1977.

Pia og Carlos får to sønner, Jacob og Jan. Derfor køber Carlos i 1982 en grund, hvorpå han bygger et sommerhus. Bortset fra de få somre, hvor familien rejser til Argentina, holder de ferie i sommerhuset.

I 2000 bliver Carlos og Pia enige om, at de ikke længere ønsker særeje i ægteskabet. De underskriver derfor en ægtepagt om, at der fremover alene skal være fælleseje i ægteskabet. Pias forældre opretter samme år et formgyldigt testamente, hvori det bestemmes, at al arv efter dem skal være fuldstændigt særeje.

Uden Pias viden indgår Carlos i 2003 en aftale med en pensionist om, at de to bytter sommerhuse. Pensionistens grund er større, men hans hus er noget forsømt. Pia ønsker, at byttehandlen skal gå tilbage og ringer til sin advokat. Hvad skal advokaten oplyse om Carlos og Pias formueordning og om Carlos' bytte af sommerhuset?

Efter at Pia har hørt Carlos entusiastisk berette om sine ombygningsidéer, ender Pia med at acceptere sommerhusbytningen. På Pias foranstaltning bliver parrets ægtepagt fra 2000 tinglyst kort tid efter.

Pias forældre dør ved et flystyrt i 2004. Efter dem arver Pia 2 mio. kr., mens Jacob og Jan hver arver 200.000 kr. Pia vælger at bruge 1 mio. kr. af sin arv til at istandsætte villaen, som familien bor i, og som hun ejer gældfrit. Villaen stiger derved 800.000 kr. i værdi. Den resterende arv investerer Pia i aktier.

Carlos dør pludseligt i 2006. Pia ønsker boet skiftet, og på skiftet vurderes sommerhuset til 700.000 kr., villaen til 3 mio. kr., aktierne til 500.000 kr., Pias smykker – som hun bruger dagligt – til 15.000 kr., og alt indboet, som parret sammen har købt, til 500.000 kr. Hvorledes skal arven efter Carlos kvantitativt fordeles, når alle ønsker mest muligt?

Jacob møder i 2006 Vera. Efter et ½ år flytter Vera ind i Jacobs lejede lejlighed, og de gifter sig i maj 2007. Vera mistænker Jacob for utroskab. De bliver derfor separeret ved bevilling i april 2008. Eneste aktiver af værdi i boet er Jacobs bankkonto med arven efter Carlos samt Jacobs bil, som er købt for arven efter bedsteforældrene. Bilen er 150.000 kr. værd. Parret aftaler i forbindelse med separationen, at Vera får beløbet på bankkontoen, og at Jacob får bilen.

I maj 2008 aftaler ægteparret alligevel at fortsætte samlivet. I maj 2009 flytter Jacob hen til en ny kæreste, og Jacob og Vera bliver skilt i juni 2009.

Vera har forbrugt renterne på bankkontoen fra bodelingen og hævet 25.000 kr., hvoraf hun har lånt Jacob 10.000 kr. og betalt Pia 15.000 kr. for 9 antikke spisebordsstole, som har været Pias mors. Jacobs bil er stadig 150.000 kr. værd, da han har brugt de 10.000 kr. på en omlakering. Spisebordsstolene er nu 10.000 kr. værd. Hvordan skal boet kvantitativt deles, når begge nu ønsker mest muligt? Både Jacob og Vera ønsker spisebordsstolene udlagt – hvorledes skal denne tvist løses?

Løsningsvejledning til opgave 1

I. Pia og Carlos

1. Advokatens rådgivning

1.1. Formueordningen
Pias og Carlos formueordning var oprindeligt fuldstændigt særeje, da ægteskabet blev indgået før 1990. Særejeophævelsesægtepagten er ikke formgyldig, idet den endnu ikke er tinglyst, jf. RVL § 37. Pia og Carlos havde således fuldstændigt særeje i ægteskabet, da Carlos byttede sommerhuset.

1.2. Carlos' bytte af sommerhuset
Da RVL § 18 alene stiller krav om samtykke ved afhændelse af fast ejendom, der er fælleseje, kan Pia ikke kræve handlen omstødt. (Pias efterfølgende stiltiende samtykke er derfor også uden betydning.)

Familieret 2003, s. 396, 434, 438, 407 og 411.

2. Bodelingen ved Carlos´ død

2.1. Formueordningen

Ægteparret får formuefællesskab fra særejeophævelsesægtepagtens anmeldelse til tinglysningen, jf. RVL § 15, § 35, og § 37. Der er ingen tidsfrist for tinglysningen. Arven fra Pias forældre er dog fuldstændigt særeje, da der foreligger et gyldigt tredjemandsbestemt særeje, jf. RVL § 28, stk. 1, nr. 2, og § 28a.

2.2. Bodelingen
Pia har et vederlagskrav efter RVL § 23, stk. 3, 1. pkt., idet hun har anvendt midler fra sit fuldstændige særeje til bedste for sin villa, der er fælleseje. Pia kan på skiftet kun fremsætte krav på 800.000 kr. – den værdistigning, der fortsat er i behold i bodelen, jf. RVL § 24, og § 23, stk. 3, 1. pkt. Beløbet kan udtages forlods af hendes bodel.

Aktierne skal ikke indgå i bodelingen, da disse er surrogater for særejearven fra forældrene, jf. RVL § 28, stk. 3, jf. § 28 a.

Indboet er købt i sameje og skal fordeles med halvdelen til hver i boopgørelsen. Pias *smykker* kan hun udtage forlods, jf. AL § 11, stk. 1, nr. 1, da de udelukkende tjener til Pias personlige brug, og da de ikke står i misforhold til ægtefællernes formueforhold.

Boopgørelse:	**Carlos**	**Pia**	
	Fælleseje	**Fælleseje**	**Særeje**
Aktier			500.000 kr.
Sommerhus	700.000 kr.		
Indbo	250.000 kr.	250.000 kr.	
Villa		3.000.000 kr.	
Nettobodele	950.000 kr.	3.250.000 kr.	
Boslodsberegning:			
Forlods til Pia, § 23, stk. 3		800.000 kr.	
Ligedeling af resten (3,4:2)	1.700.000 kr.	1.700.000 kr.	
Boslodder	1.700.000 kr.	2.500.000 kr.	

I arv efter Carlos falder hans boslod på 1,7 mio. kr., hvoraf Pia arver ½, dvs. 850.000 kr., jf. AL § 9, stk. 1. Jacob og Jan skal dele den anden halvdel, dvs. 425.000 kr. til hver, jf. AL § 1, stk. 1.

Familieret 2003, s. 431, 631, 433, 407, 408, 425, 411 og 397.
Arveret 2008, s. 66, 55 og 40.

II. Jacob og Vera

1. Formueordningen

Der er fælleseje i ægteskabet, da der ikke er oprettet ægtepagt, jf. RVL § 15. Jacobs bil er dog fuldstændigt særeje, som surrogat for særejearven efter bedsteforældrene, jf. RVL § 28, stk. 3. jf. § 28, stk. 1, nr. 2, og § 28a.

Familieret 2003, s. 338 og 388.

2. Den kvantitative deling

I forbindelse med den første bodeling indgår Jacob og Vera en gyldig bodelingsaftale om skævdeling af boet til fordel for Vera, efter hvilken aftale Vera får alt fælleseje, dvs. arven efter Carlos på 425.000 kr.

Da Vera og Jacob aftaler at fortsætte samlivet, bortfalder separationen, jf. ÆL § 30. Veras boslod, dvs. de 425.000 kr., bliver hendes nye bodel. Heraf har hun brugt 15.000 kr. og lånt Jakob 10.000 kr., der er et aktiv i hendes bodel. Jacobs bodel er 0 kr. Hans bil er særeje, jf. ovf. Lånet på 10.000 kr. er særejegæld, da gælden knytter sig til bilen.

Boopgørelse:	**Vera**	**Jacob**	
	Fælleseje	**Fælleseje**	**Særeje**
Bil			150.000 kr.
Indbo	10.000 kr.		
Bankkonto	400.000 kr.		
Indbyrdes krav	10.000 kr.		÷10.000 kr.
Nettobodele	420.000 kr.	0 kr.	
Boslodder	210.000 kr.	210.000 kr.	

Vera skal i boslodstilsvar betale Jacob 210.000 kr. (Heri kan Vera dog modregne de 10.000 kr., som Jacob skylder hende.)

Ægteskabet har kun varet 2 år, hvorfor FSKL § 69 a om skævdeling kunne overvejes. En ligedeling vil dog ikke være "åbenbar urimelig", da Veras penge – til dels som gave – er erhvervet fra Jacob. Boet skal derfor ligedeles, jf. FSKL § 68, stk. 1.

Familieret 2003, s. 388, 394, 627, 635-637 og 186.

3. Spisebordsstolene

Spisebordsstolene er Veras, hvorfor hun udtager disse, jf. FSKL § 70 a, stk. 2, 1. pkt., da FSKL § 70 a, stk. 2, 2. pkt. nr. 5, alene hjemler krydsende udtagelsesret til indbo til opretholdelsen af hjemmet, som Vera bliver boende i, og for genstande, der særligt har tjent Jacobs behov. Det er uden betydning, at stolene stammer fra Jacobs mormor.

Familieret 2003, s. 644 og 650.

Opgave 2

Hanne og Morten, der blev gift i 2002, levede i ægteskab med formuefællesskab. Parret fik i 2003 datteren Carla. Hanne havde fra et tidligere ægteskab en søn, Simon, der var født i 1989.

I 2004 havde Morten et forhold til Dea, som han mødte på et kursus. 9 måneder senere fødte hun et barn, Bo, som Morten var far til. Morten fortalte Hanne om sin affære. Hun tilgav ham utroskaben, men stillede krav om, at han fremover ikke havde kontakt til Bo. Morten anerkendte faderskabet, men fik ikke andel i forældremyndigheden.

I 2006 arvede Morten 200.000 kr. fra sin onkel, der i et formgyldigt testamente fra 1998 havde bestemt, at arven skulle være skilsmissesikreje. Lige efter nytår 2007 oprettede Hanne – efter et skænderi med Morten nytårsaften og uden hans viden – et formgyldigt testamente, hvorefter Simon skulle begunstiges mest muligt og have arven udlagt straks ved hendes død.

Hanne dødede pludseligt den 30. september 2008. Hun efterlod sig værdier for 800.000 kr., og havde ingen gæld. Morten havde aktiver for 1,4 mio. kr., samt arven fra onklen på 200.000 kr., men ingen gæld. Som bestemt i Hannes testamente blev testamentsarven udredt straks, og Morten overtog med Simons samtykke resten af boet til uskiftet bo. Hvor stor en arv får Simon udbetalt?

Bos mor, Dea, var blevet gift i 2005. I november 2008 fortalte hun Morten, at hendes ægtefælle gerne ville adoptere Bo. Morten havde ikke set Bo siden fødslen, men var alligevel imod adoptionen. Morten henvendte sig derfor til en advokat for at få rådgivning om, hvorvidt han kunne forhindre denne adoption. Hvad skal advokaten svare Morten?

For at få Morten til at forlige sig med en adoption, lavede Dea en aftale med ham om, at han fra årsskiftet var sammen med Bo en gang om måneden. Morten accepterede nu adoptionen, og Bo blev adopteret af Deas ægtefælle i februar 2009.

Morten vandt 300.000 kr. i Lotto den 1. april 2009. Han oprettede den 28. april 2009 et formgyldigt testamente, hvorefter Kira, som han havde boet sammen med gennem de sidste 6 måneder, skulle arve 300.000 kr., da hun havde opfordret ham til at spille Lotto. Endvidere skulle Bo, som Morten nu havde jævnlig kontakt med, arve 200.000 kr. Endelig fremgik det af testamentet, at hele Carlas arv af det uskiftede bo skulle være fuldstændigt særeje.

I maj 2009 blev Morten og Kira uvenner, og Kira flyttede. Et par dage efter stregede Morten Kiras navn i testamentet over. Han skrev ”Bo” ovenover og datoen 28. maj 2009.

Morten døde ved en færdselsulykke den 15. juni 2009. Det uskiftede bos nettoformue udgjorde 1,5 mio. kr. Såvel Bo som Kira gjorde krav på de 300.000 kr., som Morten havde disponeret over i testamentet.

Kan Morten gyldigt træffe bestemmelse om, at Carlas arv skal være fuldstændigt særeje? Hvordan er de impliceredes retsstilling, og hvordan skal boet deles, når alle ønsker mest muligt?

Løsningsvejledning til opgave 2

1. Simons arv
Hanne har i sit testamente truffet bestemmelse om, at Simon straks ved hendes død skal have udbetalt arv, men hun kan kun beskære det uskiftede bo med den testationsfri del af hendes boslod. Hanne har en nettobodel på 800.000 kr. Morten har en nettobodel på 1,6 mio. kr., inclusiv arven fra onklen, idet skilsmissesæreje er fælleseje på dødsboskifte, jf. RVL § 28, stk. 1, nr. 1. Fællesboet er derfor på 2,4 mio. kr. Boslodderne er ½ heraf, dvs. 1,2 mio. kr. til hver. Hannes testationsfri del udgør ¾ af 1,2 mio. kr., jf. AL 10, dvs. at Simon modtager 900.000 kr. i arv straks ved sin mors død.

Arveret 2008 s. 232.
Familieret 2003 s. 368-369.

2. Advokatens rådgivning i forbindelse med Bos adoption
Da Morten er uden del i forældremyndigheden, er der ikke krav om, at han skal samtykke til adoptionen, jf. ADL § 7, stk. 2. Morten skal alene afgive en erklæring, der ikke er bindende for statsforvaltningen, jf. ADL § 13.

Materialesamling i Familieret 2008, nr. II, s. 9-10.

3. Særejebestemmelsen om Carlas arv
Morten kan gyldigt bestemme, at Carlas arv efter ham skal være fuldstændigt særeje, jf. RVL § 28 a. Derimod kan han ikke bestemme, at arven efter Hanne skal være særeje, idet han kun kan råde over så stor en del af det uskiftede bo, der falder i arv efter ham, jf. AL § 24, stk. 2, 2. pkt.

Arveret 2008 s. 97.
Familieret 2003 s. 388.

4. Tilbagekaldelsen af sumlegatet til Kira
Tilbagekaldelse skal ske i overensstemmelse med reglerne om oprettelse af testamenter, jf. AL § 67, stk. 1. Overstregningen af Kiras navn i testamentet opfylder ikke disse formkrav. Imidlertid må testationen til Kira anses for tilbagekaldt, idet Mortens samliv med Kira er ophævet på grund af uoverensstemmelse, jf. AL § 67, stk. 3. Denne regel bygger på princippet om bristende forudsætninger. Det kan ikke antages, at det forhold, at Kira har opfordret Morten til at spille Lotto, er en særlig omstændighed, der i henhold til § 67, stk. 3, taler imod, at den testamentariske disposition anses for tilbagekaldt.

Arveret 2008 s. 187 og 275.

5. Arv til Bo

Morten har i 2004 anerkendt faderskabet til Bo i medfør af BL § 14, stk. 2. Da Bo er blevet adopteret af morens nye ægtefælle i februar 2009, jf. ADL § 5 a, stk. 1, er der sket fuldt familieskifte, og Morten er ikke længere Bos retlige far, jf. ADL § 16, stk. 1 og stk. 2. Bo er derfor ikke Mortens livsarving og således heller ikke legal arving efter Morten.

Bo er indsat til at arve de 300.000 kr. i stedet for Kira. Denne ændring er sket uden iagttagelse af reglerne om oprettelse af testamente, jf. AL § 67, stk. 1, og er derfor ugyldig. Det oplyses, at alle ønsker mest muligt, hvilket betyder, at Carla (Carlas værge) har protesteret mod den formløse indsættelse af Bo, jf. AL § 79. Bo arver derfor ikke de 300.000 kr., men alene de 200.000 kr., der formgyldigt er testeret til ham som sumlegat.

Arveret 2008 s. 174 og 276.
Materialesamling i Familieret 2008, nr. II, s. 4 og 9-10.

6. Deling af det uskiftede bo

I henhold til Hannes testamente har Simon straks efter hendes død modtaget hele den testationsfri del af hendes del af boet. Der er derfor sket en beskæring af det uskiftede bo således, at førstafdødes og længstlevendes resterende andele udgør 1/8 (1/4 af ½) til 4/8 (½) af det oprindelige bo, svarende til et delingsforhold 1/5 til 4/5, når boet skiftes ved længstlevendes død. Der beregnes ikke legal arv efter førstafdøde til længstlevende, jf. AL § 28, stk. 2.

Lottogevinsten på 300.000 kr. indgår i det uskiftede bo, jf. AL § 23, stk. 1, og er derfor medtaget i beløbet på 1,5 mio. kr. At de 300.000 kr. tilfalder boet efter Hannes død, ændrer ikke på det nævnte delingsforhold.

I arv efter Hanne falder 1/5 af 1,5 mio. kr. = 300.000 kr., der deles med 150.000 kr. til Simon og 150.000 kr. til Carla, jf. AL § 1, stk. 1.

I arv efter Morten falder 4/5 af 1,5 mio. kr. = 1,2 mio. kr. Heraf skal Bo arve 200.000 kr. Carla arver resten, dvs. 1 mio. kr., jf. AL § 1, stk. 1.

Arveret 2008 s. 40, 85,113 og 114.